

Haqqa tapınaqlı şair...

Tanınmış söz adamı olmaq sıradan bir titül yox, əsl şərəfli, şəxsinə xətir-hörmət qazandıran bir titüldür. Amma elə hörməti, ad-sanıyla söz adamının çiyinlərinə düşən bir məsuliyyət hissi də var söz adamı olmağın. Yenə hər halda söz adamı olmaq Tanrı seçilmişlərinin qədəri, alın yazısı, tale payıdır. Söz adlı nəsnəmiş Tanrı dərgahından gəldiyindən, müqəddəs sayıldığından Əlahəzrət Söz adamları da, Yer üzünün müqəddəsi, haqqa yaxın olanlardır. Haqq Tanrının maqamına aid olduğundandır ki, haqqa tapınan, haqq aşiq olanlar, Tanrının Söz yolçuluğuna bir ömür xidmət edənlər heç şübhəsiz Yaradana yaxın olanlardır.

Bəşəriyyətin bu günə kimi kəşf etdiyi ən güclü silah elə möhz sözdür. Onun varlığı, yaşanı da sözə bağlıdır ki, onsuz nə gündəlik nitq, nə ədəbiyyat, mədəniyyət, elm, təhsil, siyasət mövcud ola bilməzdi. Bütün müqəddəs kitablar sözün hikmətini xüsusi vurğulayıb, onu müqəddəsleşdiriblər. Dini rovyayətə görə, mələk Cəbrayıl Məhəmməd Peyğəmbərin gözüne görünəndə ona yaşıl ipəyin üstündə yazılmış alov kimi yanan sözləri göstərib "Oxu" demişdi. Müqəddəs İncildə də sözə ilahilik verilir: "Əvvəlcə söz yarandı, sonra Tanrının sözü oldu, nəhayət söz Tanrıya çevrildi".

Maraqlıdır ki, Allahın elçiləri başda olmaqla, seçilmişlərin böyük əksəriyyəti şair olublar. Sözü nizamə çəkib qüdrətə mindiriblər. Sözü nizamə çəkib, qüdrətə mindirən yazarlarımızdır Məsud Məmmədov (Məsud Dövrən). O, da əsl söz adamı, şair olaraq sözü Tanrıya ucaldıb, Tanrının sözünü vəsv edib həmişə.

Yaşamaq, yaşamaq, yaşamaq Məsud? Ölüb-dirilməyin yaşamaqdadır. Ömür möhtac olub bir şama əgər. Şamın da yanmağı axtamındadır!

Bu gün Azərbaycanın elm aləmində, eləcə də ədəbiyyat sahəsində professor Məsud Məmmədov imzası hamıya tanışdır. Zəkası, bacarığı, istedadı və qələminin qüdrətiylə Məsud müəllim öz imzasını ədəbi aləmdə qanıtlaşdırıb desən heç də yanlışmaram. Məsud müəllim bu gün dəyərli alim olmaqla qalmır, o, həm də böyük söz adamı - şairdir. Eləcə də Məsud müəllim Həzrəti Peyğəmbərimizin şərəfləndirərək, "Mənə bir hərf öyrədənin bir ömür qulu olaram" - deyərək bir daha şərəfləndirdiyi öyrətmən, ustad, müəllimdir. Yüzlərlə tələbəsi Məsud müəllimin zərrələri olaraq Respublikamızın elmi-pedaqoji, idarəetmə və mədəni sahələrində qətiyyətli öz sözlərini deməkdədirlər.

Filologiya elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Özbəkistan Xalq Maarif Əlaçısı Məsud Əliağa oğlu Məmmədov (şair Məsud Dövrən) 27 iyul 1937-ci ildə Astara rayonunun Şahağacı kəndində anadan olmuşdur. 1954-cü ildə Astara rayonunun Şiyəkəran kənd orta məktəbini bitirmiş və 1958-ci ilə qədər Şahağac kənd məktəbində "pioner baş dəstə rəhbəri" vəzifəsində çalışmışdır. 1958-1962-ci illərdə ordu sıralarında xidmət etmişdir. 1962-1967-ci illərdə M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Dillər İnstitutunun "Rus dili və ədəbiyyatı" fakültəsində təhsil almışdır. İnstitutu bitirdikdən sonra AMEA-nın Nəsimi adına Dillər İnstitutunun "İran və Qafqaz" dilləri şöbəsində kiçik elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır.

Məsud Əliağa oğlu Məmmədov 1973-cü ildə akademik elm aləminə molum olmayan "xələc dili" mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müdafiə etmişdir.

1975-1994-cü illərdə Özbəkistan Respublikasının Güllüstan Dövlət Universitetində baş müəllim vəzifəsində fəaliyyət göstərən Məsud Məmmədov sonralar "Rus dili" kafedrasının müdiri, "Rus dili və ədəbiyyatı" fakültəsinin dekani, 1987-1992-ci illərdə tədris işləri üzrə prorektor vəzifəsinə qədər yüksəlmişdir. 1984-cü ildə doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmiş, 1985-ci ildən isə professorudur.

Məsud Məmmədov 1992-1994-cü illərdə Qazaxıstanın Çimkənd vilayətinin Türkistan şəhərində təşkil olunmuş Türk-Qazax Beynəlxalq Universitetinə dəvət olunmuş və "Türk dili" kafedrasının müdiri vəzifəsində çalışmışdır.

1994-cü ildən Lənkəran Dövlət Universitetində çalışır. Alim 300-ə yaxın elmi məqalə, 5 monoqrafiya, 6 şeirlər kitabının müəllifidir. "Həsərət" - 1996, "Belə dünyadır bu dünya" - 1999, "Yetim dünya" - 2000, "Ömürdən bir damla" - 2003, "Az toluşım" (talış dilində) -

2004, "Tyrandan ovoz" (özbək dilində) - "Təşkənt "ZIE" 1994 kitabları elmi-ədəbi ictimaiyyət tərəfindən maraqla qarşılanmışdır.

Ailəlidir, iki oğlu, bir qızı, 6 nəvəsi, 3 nəticəsi var.

Məsud müəllim poliqlot olaraq bir neçə dil bilir: Azərbaycan, rus, özbək, talış - doğma dilində şeirlər yazır. Rüstəm Behrudı yazır ki, dünyada ən çətin şeirlərdən biri söz haqqında şeirlərdir. Özü də şeirə çevrilmiş (yeni, əbədiyyətəndən keçdiyinə hesablanmış) sözlər demək zor bir iş olsun görək! Mənə elə gəlir ki, söz dünyada olan hər şeyin - ağacın, otun, çiçəyin, dağın-daşın və hətta insanın belə sevə biləcəyi bir tabudur. Tanrı bu hər şeyin içində istisnadır. Onda söz Tanrını yenidən kəşf etməyin ən möhtəşəm yolu olsun görək!

Yazılan sözlərdən Tanrı baxmırsa, onları yazıya köçürməyə nə hacət?! Məsud müəllimin şeirləri də haqqa, ortalotə söykənili bir poeziya, Tanrı diktəsi olduğundan onun da misralarından Tanrının özü boylanır. Məsud müəllimin şeirləri sevilo-sevinə, elə lap sevino-sevinə də oxunur. Nədən və necə yazmasından asılı olmayaraq Məsud müəllimin yaradıcılığı orijinallığı, özünəməxsusluğu ilə daha çox cəlb edir. Bütün yaradıcılığı ilə O, mədəniyyətimizin, ədəbiyyatımızın inkişafına şərəflə xidmət edir. Hər an dostlarına, gündəlik fəaliyyətdə olduğu məslək, oqido yoldaşlarına münasibətdə samimiliyi, təmənnaşılığını, nəfsini, heysiyyətini, məğrurluğunu saxlamağı bacarır Məsud Məmmədov. Yaradıcılığında səmimi duyğulara, saf sözlə sədaqətli Məsud müəllim. Onun şeirləri bayağı səsküydən uzaqdır. Pafosdan, ritorikadan, hay-küydən uzaq, insanın içinə enən, insana insanı anlatmaqdan gözəl nə var ki, dünyada?! Əsl şairlik də elə budur. Məsud müəllimin şeirlərini oxuyaraq Azərbaycan şeirinin keçdiyi yol canlanır gözündə. Füzulidə şeir - dua, Nəsimidə duaya qarşı etiraz və qiyam, Xətaidə meydan oxumaq, Cavidə fəlsəfi düşüncə... Bunu davam etməyə də olar... Sevidirici hal odur ki, Məsud müəllimin şeirlərində bunların hamısı - dua, etiraz, meydan oxumaq və fəlsəfi düşüncə misralarına süzülən istedadın işığında fərqli şəkildə boy göstərir. Ümumiyyətlə professional yazar, ədəbiyyat adamı olaraq Onun şeirləri də mövzu baxımından rəngarəng, axıcı, rəvan və oxunulaqdır. Pandemiyanın dünyada tüğyan etdiyi bir vaxtda Məsud Məmmədovun (Məsud Dövrən) yaradıcılığı yeni elmi kitabların çapdan çıxması ilə yadda qaldı Bakı, "Elm və Təhsil" nəşriyyatı tərəfindən "Azərbaycanın Lənkəran zonasının toponimləri" adlı iri həcmli elmi monoqrafiyası çap olunub kitabın məsul redaktoru Filologiya elmləri doktoru, professor Nadir Məmmədli, rəyçilər Filologiya elmləri doktoru, professor Qara Məşədiyev və Tarix üzrə fəlsəfə doktoru Leyla Məcidovadır. İri həcmli (448 səhifəli) monoqrafik əsər bütövlükdə Lənkəran ovalığının toponimiyasına həsr olunmuşdur. Müəllif tərəfindən Astara, Lənkəran, Lerik, Masallı və Yarıdımli rayonlarının toponimləri leksik-semantik, eləcə də qrammatik cəhətdən elmi araşdırılmış, bölgənin etnonim və toponimləri kompleks şəkildə tədqiq olunmuşdur. Araşdırma bütövlükdə böyük elmi maraq doğurur. Monoqrafiya elmi işçilər və filologiya, coğrafiya və tarix fakültələrinin tələbələri, eləcə də geniş oxucular kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur. Digər elmi monoqrafiya dünyada ilk dəfə "Xaladjskiy əzik" Bakı, "Elm və Təhsil" nəşriyyatı tərəfindən çapdan çıxmışdır.

Məsud müəllim Lənkəran Dövlət Universitetində çoxları kimi mənim də müəllimim olmuşdur. Yeri gəlmişkən, Məsud müəllim təmənnaşız insandır. Belə ki, mənim bu günkü uğurlarımın əsl səbəbkarı o olmuşdur. Məni doğma Universitetə işə ilk dəfə Məsud müəllim qəbul etmiş, həmişə də arxamda dağ kimi duraraq yol göstərmiş, köməklik etmişdir. Tələbələrini doğma balası kimi onda da sevərdi, elə indi də sevir. Bu sevgi, bu məhəbbət indi də davam etməkdədir.

Tarixi var, heyran qoyur hər kəsi, Əsrləri oyatmışdır nəğməsi, Gözəllərin güldür üzü, nəfəsi, Belə ölkə, belə diyar harda var? Babək yurdu, hər daşında nişan, iz, Təbiəti çeşmələr tək tər-təmiz, Bulaqlardan qidalanıb göy dəniz, Belə ölkə, belə diyar harda var? Biğburma, qaraqaşlı qocalar Yüzü keçib, min igitdən bac alar. Məsud görüb bundan ruhan ucalar, Belə ölkə, belə diyar harda var?

Dəyərli müəllimimizə, ustad sənətkarımıza 85 yaş münasibətiylə can sağlığı və yaradıcılıq uğurları arzulayıırıq.

Leyla MƏCİDOVA,

Lənkəran Dövlət Universitetinin tarix üzrə fəlsəfə doktoru, baş müəllim